

Heli Rantala
KAIKKIEN AIKOJEN
KOOKOS-
KEIKKA
KUVITTANUT
Henna Ryytänen

WSOY

WSOY:n Kirjallisuussäätiö on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

Sivulla 24 mummo laulaa Singing in the Rain -laulua,
jonka on kirjoittanut Arthur Freed.

Lauseen sivulla 78 on inarinsaameksi kääntänyt Heli Huovinen.

Teksti © Heli Rantala ja WSOY 2020
Kuvat © Henna Rynnänen ja WSOY 2020
Graafinen suunnittelu Riikka Turkulainen
ISBN 978-951-0-45245-5
Painettu EU:ssa

HELI RANTALA

KAIKKIEN AIKOJEN KOOKOSKEIKKA

Kuvittanut Henna Ryynänen

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

ALKUSANAT

ELI KUINKA SUURI VALAAN NAPA VOI OLLA?

Yleisö huutaa: Me halutaan lisää!

Ihmiset hakkaavat hurjasti käsiään. He löytävät yhteisen rytmin eivätkä suostu lopettamaan taputtamista.

– Voi itku, minä nielaisen. Sydämeni jyskyttää kuin patarumpu.

Mummo antaa onnenpotkun pepulle ja työntää minut lavalle. Puristan käyrätorven syliini ja sipsutan jalat tutisten eteenpäin. Valot häikäisevät ja lämmittävät kuin aurinko. En näe pimeässä istuvaa yleisöä.

Yhtäkkiä taputus lakkaa. Vain pari yskähdystä rikkovat hiljaisuuden.

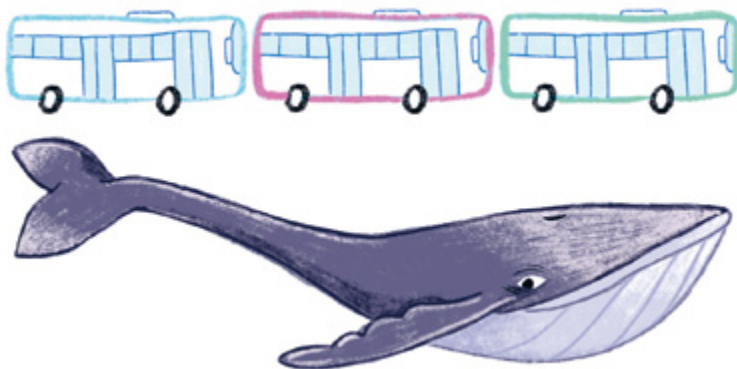
Vilkaisen taakseni. Mummo nostaa peukun pystyyn ja hymyilee minulle kannustavasti. Hänen kultatäpläiset silmänsä twikkivat hämärässä kuin tähdet.

– Voi itku, minä huokaisen. – Voi itkun, pitkun, litkun, nitkun, sitkun...

Vedän keuhkot täyteen ilmaa ja puhallan.

Kaikki alkoi siitä, kun katselin mummon ja papan kanssa luontodokumenttia sinivalaista.

Televisiossa sanottiin, että sinivalas voi kasvaa jopa kolmen linja-auton mittaiseksi ja että norsu mahtuisi seisomaan sen kielellä!

- Onko tuo totta? minä kysyin.
- Kyllä, pappa vastasi. - Ja sinivalaan sydän on Armi-tädin kuplavolkkarin kokoinen.
- Ja jos sinivalas kajauttaisi merenalaisen laulunsa Helsingissä se kuuluisi aina Utsjoelle asti, mummo puuttui puheeseen.
- Entäpä sinivalaan paukku sitten? pappa pohti otsa rypysä. - Saisikohan se aikaiseksi valtameren kokoisen porekylvyn?
- Senkin höpsö! mummo nauroi ja pukkasi pappaa kylkeen.

– Entä valaan napa? minä kysyin. – Minkä kokoinen se on?
– Hyvä kysymys. Olisikohan se kenties hulavanteen kokoi-
nen? pappa tuumaili.

– Vai peräti puhallettavan uima-altaan? mummo veikkasi.
Mummo ja pappa eivät osanneet kertoa, kuinka suuri sinivalaan
napa on. Jostakin kumman syystä napa jäi kaivelemaan minua.

Maalasin navasta monta värikästä taulua, joilla sisustin
huoneeni. Tanssiessani piirsin voimistelunauhalla ilmaan
ympyrää, joka olisi hyvinkin voinut olla valaan
navan kokoinen.

Napa ei kuitenkaan jättänyt minua rauhaan. Ei, ennen kuin päätin säveltää sen kunniaksi oman laulun.

Kun äiti ja isä toivat minut seuraavan kerran yökylyään mummon ja papan luokse, lauluni oli valmis. Istutin mummon ja papan sohvalle ja ryhdyin puhaltamaan torveeni pitkiä puhalluksia: vuoroin korkeita, vuoroin matalia ääniä, kuin valaiden laulua.

Tuu, tuu-uu, tuu, tuu-uu. Tuu, tuu.

Kappaleeni loputtua niiasin ja kumarsin. Pappa taputti vimmatusti käsiään, mutta mummo purskahti itkuun.

– Oliko se noin kamala? kysyin kauhuissani.

– Voi ei, mummo nikotteli. Hän itki niin kovaa, että oli valaan napa sitten minkä kokoinen tahansa, mummon kyyneleet olisivat täyttäneet sen hetkessä. – Se oli todella kaunista. Se oli niin kaunista, että sinähän voisit... soittaa sen minun... jäähyväiskonsertissani! mummo parahti.

– Jäähyväiskonsertissa? Mistä mummo oikein puhuu?

– Niin tuota... asiahan on nyt sillä tavalla, että mummo joutuu jäämään eläkkeelle.

– Eläkkeelle? Niin kuin Armi-täti?

– Niin kuin Armi-täti, pappa nyökkäsi. – Ja se on mummolle kova paikka.

Mummo on ammatiltaan kapellimestari. Hän oli ehtinyt heilutella tahtipuikkoa neljäkymmentäviisi vuotta. Olisi luultu sen jo riittävän, mutta ei mummolle. Hän rakasti työtään.

Mummon eläkkeelle jäämisen kunniaksi järjestettiin suuri jäähyväiskonsertti. Mummo oli valinnut ohjelmistoon kaikki lempisävelmänsä. Minua hän pyysi soittamaan *Valaan navan* encorena.

– Mikä on encore? minä kysyin.

– Encore on laulu, joka esitetään konsertin jälkeen, jos yleisö ei suostu lopettamaan taputtamista.

Minä toivoin, että se suostuisi. Silloin minun ei tarvitsisi nousta lavalle kaikkien juhlapukuisten kuulijoiden eteen. Yleisössä tulisi olemaan paljon kuuluisuuksia, myös Suomen tasavallan presidentti puolisoineen.

Olin harjoitellut kappalettani ahkerasti. Osasin soittaa *Valaan navan* etuperin ja takaperin vaikka minut olisi herätetty keskellä yötä. Silti minua jännitti konserttia edeltävänä yönä niin paljon, että en saanut unta.

Kun minua mietityttää jokin asia, juttelen siitä unieläimeni kanssa. Colina on Kalaharin aavikolla asusteleva mesimäyrä, jonka voin tavata aina nukkuessani. Se on kulkeutunut unien mukana muistona Afrikasta, mistä mummo ja pappa adoptoivat äitini.

– Haudi hou, pikku Moppitukka! Colina huudahti ja esitti reipasta, vaikka näin jo kaukaa kuinka se nilkutti. Mesimäyrän kuono oli yltä päältä naarmuissa ja turkki täynnä kaljuja länttejä.

– Colina, mitä on tapahtunut? Oletko kunnossa?

– Äsh, tässä mitään, Colina sihahti haljenneen huulensa takaa. – Kävin vain näyttämässä sille leijonan-peijoonalle, kuka täällä määrää!

Uhkarohkea Colina oli aina syöksymässä päätä pahkaa vaarallisiin tilanteisiin. Milloin se työnsi pitkät kyntensä myrkkymehiläisten pesään, katkoi kalkkarokäärmeeltä pään tai

uhitteli itseään kymmenen kertaa suuremmalle leijonalle.

– Anna kun hoidan sinut kuntoon, sanoin.

Valutin kaktuksenkukasta vettä yöpaitani helmaan ja ryhdyin puhdistamaan ystäväni haavoja. Colina uikutti kuin pieni vauveli. Yritin saada potilaani ajattelemaan kivun sijaan jotakin muuta ja niinpä kerroin Colinalle konsertista ja siitä, kuinka kauhuissani olin.

– Kun minä lähden hyökkäykseen eläinten niin sanottua ”*kuningasta*” vastaan, Colina uhosi uikutuksensa lomasta, – ajattelen sen mielessäni karvattomana ja harjattomana räpäleenä. Ehkä siitä olisi apua sinunkin jännitykseesi.

– Ajatus kaljusta leijonasta?

– Ei, kun yleisöstä! Ajattele, että yleisö istuu edessäsi ilkialastomana.

Colinasta oli usein apua tukalissa tilanteissa. Kerran se pelasti jopa minun henkeni, mutta nyt Colinan neuvot olivat kylä kaukana hakoteillä.

– Jos kuvittelisin katselevani alastonta presidenttiä, minua ujostuttaisi vain kahta kauheammin, sanoin ja painoin paidanhelmalla Colinan otsaa. Colina yritti rimpuilla irti otteestani.

– Pysy paikoillasi! minä komensin. – Ole kiitollinen, että sinulla on vielä pää tallella.

– Juuri niin, Colina vikisi. – Mitä lavalla sitten ikinä tapahtuukin, jäät mitä todennäköisemmin henkiin. Ja eikö se ole pääasia?

Ja siksi seison nyt tässä, Musiikkitalon lavalla, esittämässä Valaan napa tuhatpäiselle yleisölle. Melodia polveilee meren aaltojen lailla ja hauskat lopputörähdykset saavat kuulijani villiintymään.

Laulu saa yleisöltä hillittömät aplodit ja hurraa-huudot! Mummo ja minä palaamme lavalle kumartamaan ainakin viisi kertaa.

Konsertin jälkeen toimittajat haluavat haastatella mummoa.

Myös minua pyydetään antamaan kommentti Valaan navasta.

”Valaan napa on varmaan sen kokoinen, että siinä mahtuu pelaamaan polttopalloa. Ja hyvän pelipallon saa tietenkin valaan napanöyhdestä”, pohtii Valaan navan säveltänyt Tuuli Ajo.

ENSIMMÄINEN LUKU

JOSSA HALKOLOHIKÄÄRMEET HERÄÄVÄT JA MUMMO HUKUTTAÄ TALON PANNULAPPUIHIN

Mummo istuu keinutuolissa ja virkkaa sinistä pannulappua. Mummon kasvoilla on sitruunailme.

– Eläkkeelle jäätyään mummo on vain kököttänyt sisällä, virkannut pannulappuja ja kuunnellut bluesia, pappa supattaa.

Blues kuulostaa vanhalta, löysänahkaiselta koiralta, jonka korvat lerppuvat surumielisinä alaspäin. Mummon jalka ei vipata musiikin tahdissa, eivätkä hänen silmänsä tuiki niin kuin tavallisesti.

– Onkohan mummo masentunut? kysyn hiljaa.

– Voi olla, pappa pohtii. – Mutta eiköhän tuo tuosta ohi mene. Viimeistään sitten kun kevät tulee. Sehän on mummon lempivuodenaika!

Mutta mummon silmät eivät tuiki vielä keväälläkään, eivätkä hänen jalkansa iske reippaasti rytmiä. Ei, vaikka piha täyttyy sulavan jään lorinasta, rännien rummutuksesta ja lintujen laulusta. Ei, vaikka puihin puhkeaa silmuja, kuin pieniä, vihreitä koirantassuja.

Kevään merkkeihin kuuluu myös se, että papan halkopino alkaa huojua ja vapista.

Ja sitä minä olen odottanut kaikkein eniten! Halkopinossa asustelee nimittäin erittäin harvinaisia halkolohikäärmeitä.

– Katso, Sanni heräsi ensimmäisenä, pappa kuiskaa.

Nostan pienen, kirkkaankeltaisen lohikäärmeen kämmelleni ja rapsuttelen sitä leuan alta. Sannin jälkeen puiden rakosista kömpii esiin mustavalkoinen Shakki-Matti, sininen Pisara ja raidallinen Tikru. Nälkäiset lohikäärmeet nuuhkivat ja näykkivät sormiani.

Pappa säntää keittiöön ja palaa hetken kuluttua puurokatilla käsissään. Puuron tuoksu saa vielä yhden lohikäärmeen heräämään talviuniltaan.

– Hyvää huomenta, Milli, toivotamme yhteen ääneen.

Riikinkukonkirjava Milli nuolaisee poskiamme ja lehahtaa puuron luo.

Kun halkolohikäärmeet ovat syöneet vatsansa täyteen, pappi piilottaa Pisanan, Sannin, Shakki-Matin ja Tikrun taskui-

hinsa. Milli sujahtaa minun suureen kihara-
pehkooni. Se on sen lempipaikka.

– Lohikäärmeyllätyksemme saa mummon
varmasti piristymään! pappa innostuu.

– Mummo, mummo, *arvaa mitä?* minä ja pappa
hihkumme yhteen ääneen, sillä tiedämme mummon
rakastavan arvuuttelua.

Mummo nostaa katseensa pannulapusta ja

kysyy: – Mitä?

– Etkö tahtois *arvata?* minä kysyn.

– Enpä oikeastaan.

– O-oletko nyt aivan varma? pappa takeltelee.

– Kertokaa nyt vain, mummo huokaisee ja päätte-

lee jälleen yhden pannulapun.

Minä ja pappa vilkaisemme toisiamme. Papan kasvot ovat
nyrjähtäneet järkytyksestä kummalliseen asentoon.

– Tuuli, nyt on tosi kyseessä, pappa suhisee hampaidensa
välistä. – Mummo ei ole vielä *koskaan* jättänyt arvuuttelematta,

jos siihen on olemassa pienikin tilaisuus ja kai-
ken lisäksi... Pappa vilkuilee hädissään ympäri
olohuonetta. – Tämä talo hukkuu pian pannu-
lappuihin!

- Mitä me voimme tehdä?
- Meidän on keksittävä mummolle jokin uusi harrastus. Sellainen, mikä saa hänen silmänsä taas tuikkimaan.

Seuraavana aamuna houkuttelemme mummon etsimään geokätköjä.

Mutta keväisessä metsässä rämpiminen ja kivenkoloon piilotettu muovirasia, jossa on kolme marmorikuulaa, eivät saa mummon kultatäpläisiä silmiä syttymään.

– Ei heitetä vielä kaulinta kaivoon, pappa kannustaa. – Tämä oli vasta ensimmäinen yritys.

Viemme mummon keilaamaan, seinäkiipeilemään, itämaiseseen tanssiin, marsipaanieläinkurssille ja ilmajoogaan, mutta mikään ei saa mummoa innostumaan.

- Vielä on viimeinen oljenkorsi käyttämättä, pappa toteaa.
- Nimittäin...

Voitan bingosta valtavan hedelmäkorin, josta tarjoan hedelmät kaikille peliin osallistuneille.

Voitostani huolimatta käppäilemme hiljaisuuden vallitessa kohti mummon ja pappan taloa.

- Mummo ei tainnut innostua bingosta, pappa supattaa.
- Mikä nyt neuvoksi?

Joudun kohauttamaan olkapäitäni. Pääni on yhtä tyhjä kuin hedelmäkori, jota kannan sylissäni. Minulla ei ole aavistustakaan, mikä saisi mummon palaamaan ennalleen.

Vilkaisen taakseni ja huomaan mummon pysähtyneen tien-
varteen. Nykäisen pappaa hihasta.

– Kultaseni, oletko kunnossa? pappu utelee.

Mummo ei vastaa. Hän seisoo paikoillaan kuin patsas ja tui-
jottaa tienposkeen viskattua rikkinäistä sateenvarjoa.

– Tuo varjo on käyttökelvoton ja unohdettu aivan kuten mi-
näkin, nyt kun olen eläkkeellä, mummo sanoo ja purskahtaa
itkuun.

– Mitä ihmettä sinä oikein horiset? pappu huudahtaa. Hän
kaappaa mummon syliinsä ja katsoo minua hädissään.

Päähäni pälkähtää vain yksi ajatus. Ja se on tanssijaätini
motto: *”Aina voi tanssia!”*

Lasken tyhjän hedelmäkorin käsistäni ja tartun salamanno-
peasti maassa lojuvaan sateenvarjoon.

– Katso, mummo! Ei varjo ole suinkaan käyttökelvoton.
Se on tärkeä osa... sateenvarjo-
tanssia.

Piirrän sateenvarjolla
kuvioita ilmaan ja heitte-
len sitä kädestä toiseen.
Avaan repaleisen varjon
ja kohotan sen korkeuksiin.

Hypin yhdellä jalalla ja sitten toisella. Pomppaan tyhjän heddelmäkoriin ja nostan käteni pystyyn. Tanssini loppuhuipenuksena voimakas tuulenpuuska tarttuu varjoon ja lennättää sen ilmaan.

Pappa tuijottaa minua kuin kajahtanutta, mutta mummon kasvoille ilmestyy leveä hymy.

– Bingo! mummo hihkaisee.

– Bingo? pappa toistaa. – Innostuitko sinä sittenkin bingosta?

– En tietenkään, senkin hassu! Mummo kikattaa kuin pikkutyttö ja säntää sateenvarjon perään.

Minä ja pappa tuijotamme toisiamme.

Hetken kuluttua mummo palaa luoksemme sateenvarjo kainalossaan. Hänen kultatäpläiset silmänsä tuikkivat kirkkaampina kuin koskaan ennen.

TOINEN LUKU

JOSSA MUMMO ALOITTAU UUDEN HARRASTUKSEN JA PAPPAA HUOLESTUU

Kun äiti ja isä tuovat minut seuraavan kerran mummon ja pappan luo viikonlopunviettoon, mummo ei ole kotona.

– Sen sinun sateenvarjotanssisi jälkeen mummo lopetti virkkaamisen kuin seinään ja ryhtyi käymään pitkällä kävelylenkeillä. Varsinkin näin sadesäällä. Ehkä hän alkoi harrastaa sadetanssia, pappaa hymyilee ja työntää pannukakkutaikinan uuniin.

Kolmen pannukakunpalan ja kahden muistipelin jälkeen on aika painua pehkuihin. Kattoa rummuttava sade säästää pappan iltasatua. Seuraan ikkunaa pitkin laskettelevia vesipisaroita, kunnes nukahdan.

– *I'm singing in the rain! Just singing in the rain! What glorious feeling. I'm happy again!*

Säpsähdän hereille mummon lauluun.
Sadepisaroiden ropina on vaihtunut suihkun kohinaksi. Kaivaudun ulos peittoni alta ja hiippailen kohti kylpyhuonetta.

Eteisessä kompastun suureen kassiin.
Kömmiin pystyyn ja kurkistan kassin sisään.
Se on täynnä sateenvarjoja.

Rikkinäisiä sateenvarjoja.

Silloin kylpyhuoneen ovi avautuu.

Pujahdan nopeasti vaatenaulakossa
roikkuvien takkien taakse

piiloon. Hetken
kuluttua mummo

ilmestyy eteiseen
pyyhe ympärillään.

Hän nappaa yhden
sateenvarjoista

käteensä ja
suukottaa
sitä kuin

- JA TARINAN OPETUS ON TIETENKIN SE, ETTÄ SILLE, JOKA KÄYTTI JÄRKEÄN,
KÄVI HUONOSTI JA KAIKILLA MUILLA OLI HAUSKAA, MINÄ TUHAHDAN.

- EI, TARINAN OPETUS ON SE, ETTÄ KOSKAAN EI VOI TIETÄÄ MIKÄ PUTOAA.

Tuuli ei ole perheensä seikkailunhaluisin jäsen, mutta kun Tuulin mummo alkaa rakentaa jotain salaperäistä, ei auta kuin pakata rohkeus reppuun ja lähteä reissuun. Mummon keksintö on arvaamaton, mutta aina neuvokas matkapari pärjää kyllä missä vain!

Kaikkien aikojen kookoskeikalle mahtuu mukaan myös rakastunut halkolohikäärme ja liemitiettyään kaipaava unieläin Colina. Lisäksi Tuuli oppii, minkäkokoinen on valaan napa ja että...

KAIKKI ON MAHDOLLISTA!

Kaikkien aikojen kookoskeikka on Heli Rantalan kirjoittama itsenäinen mutta yhtä hersyvän lämminhenkinen jatko-osa kirjalle *Suurenmoinen sitruunaseikkailu*. Kirjan herkullisen kuvituksen on tehnyt Henna Ryytänen.

